

Panun rakinoita

Sensatio "Camera Obscura"!

Camera obscura — pimeä huone, on, kuten kaikki ystävämme muistavat, valokuvauskoneen latinalainen nimitys. Tämänlainen runokokoelma on nyt aiheuttanut talven sensation hyvässä Tukholmassamme, jossa henkilökohtaisen kirjeenvaihtajamme kertoman mukaan dynamiittimiehen nallit ovat lakanneet paukkumasta. Koska tapaus on jollain tavoin tyyppillinen ja ajankohtaa kuvaava kerromen alkuvaiheet silläkin uhalla, että joku olisi sen sattunut jostain lukemaan.

Ilmestyi Ruotsin kirjallisille joulumarkkinoille moista hienosävyistä nimeä kantava runokokoelma, jonka tekijäksi merkitystä Jan Viktor'ista ei tiedetty yhtään mitään, mutta josta arvostelu oitis mainitsi, että hänellä on mielikuvitusta ja taitoa, että hän palaa vielä Ruotsin kirjallisuuteen jne. Vieläpä eräs arvovaltainen esteetikko ja professori suoritti vakavan tieteellisen tutkimuksen aiheena kirjasen runokieli. Joskus sattuu, että tällainen onni kohtaa esi-

koistakin! Se ei kuitenkaan vielä olisi riittänyt sensatioksi. Jouluyllätys oli vielä julkaisematta.

Ennen vuodenvaihdetta ilmoitti yhtäkkiä pari nuorta ruotsalaista lääketieteen ylioppilasta kirjoittaneensa piloillaan k.o. kokoelman tehdäkseen naurunalaiseksi nykyisen modernin ruotsalaisen runouden. Viisi tuntia olivat he inspiroineet Runotartaan pilsnerillä ja voileivillä, jotka molemmat Ruotsinmaalla ovat tunnetusti hyviä laadultaan, ja seurauksena oli — Camera obscura. Pahaa aavistamaton Bonnier tarjoutui kustantajaksi. Nyt, kun nuorukaiset ovat todenneet, että suurin osa arvossapidetyistä arvostelijoista otti opuksen vakavasti, katsoivat he saavuttaneensa täysin tarkoituksensa — he ovat tehneet modernistit naurunalaisiksi.

Suursiivousta kirjallisessa lastenkamarissa, kirjoitti ennen niin tervevaistoinen ja rehellinen Olavi Paavola, jonka omakin minä tällä hetkellä taitaisi vähät välittää ylen paljastavista valokeiloista! Tällainen kirjallinen suursiivous on nyt ehkä alkanut Tukholmassa käsin ja toivot-

tavasti ulottuu tännekin puolen lahdensillän, sillä jotain olisi tehtävä.

Ystävämme Jan Viktor'in ryhmittivät arvostelijat Ruotsin 40-lukulaisiin, jotka siis kaikkesta päättäen siellä niinkuin täälläkin edustavat modernia runoutta. Allekirjoittanut on harvinaisen varhain vapautunut runoilijakuvitelmistään, joskohta minua kirjoitusripuli kaiken proosan alalla jatkuvasti vaivaa. Tähän asti olen suurinpiirtein onnistunut välttämään myös syyllistymisen runouden arvosteluun, niin paljon helpompaa itse runoiluun verrattuna kuin se onkin, mutta viime aikoina on jopa minusakin herännyt arvostelevaa mieltä, kun olen seurannut ns. suoranaista runoutta, jonka eräät nuorimmat edustajat tuntuivat olevan siinä harhakäsityksessä, että runo syntyy siten, että kaunisointuisia sanoja jaetaan eri riveille tyyliin

kello

on juuri

kaksitoista lyönyt...

Käsiini on viime aikoina sattunut muutamien nuorten ns. vasemmistorunoilijain (ajan henkihän vaatii, että tämän suunnan runoilijain yhteydessä aina mainitaan myös puolueväri) kokoelmia, joita kuin myös niiden arvosteluja olen ihmetellyt. Jotta minua nyt ei mielestäni aiheettomasti tuomittaisi vallan vassistiseksi myönnän, että on tämän tyylin runo-

proosaa julkaistu myös muiden (suunnaltaan määrittelemättömien) runoilijain nimissä, yhtä huonolla taiteellisella menestyksellä. Tuntuu vain, mitä ensinmainittuihin tulee, että vapaamittainen runo sillä suunnalla on tullut melkein ainoaksi autuaaksi tekeväksi, koska viime vuosikymmenen suurin vapaamittaisen runon kirjoittaja Katri Vala kuului 40-lukulaisiin, mutta tällöin on unohdettu, että karsinnan pitäisi olla sitä ankarampi kuin korkeampi on esikuva.

Niin, suursiivousta runouden näkötorjissa ehkä kaivattaisiin. Kuinkas sanoikaan äsken veljeni estetiikan dosentti honoris causa Vetvonen: miksi kukaan joka toinen suomalainen nykymaailman aikaan kuvittelee olevansa kirjailija? Eikö olisi paljon kunniaakkaampaa malttaa olla kirjoittamatta kuin "antaa tulla" vain?

Mitenkähän tosiaan olisi?

Vanha kunnan Schopenhauer jo oli vahvasti sitä mieltä.

Koska lehtimiesten näkökulmasta katsottuna sensatiot aina ovat tervetulleita niin iloitsen yhdessä Camera obscuran tekijäin kanssa. Eiköhän kukaan ruotsalaisista tullut ruotsintaneeksi tuota latinalaista nimeä ja sen perusteella tehneeksi joitain vertauksia! Tarkoittaneeko tämä pimeä huone sitten modernia lyriikkaa!